
METODOLOGIJA ZA ANALIZU DRUŠTVENIH UČINAKA SMJERNICA ZA RAZVOJ JAVNIH POLITIKA VEZANIH UZ DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO

Projekt "Dijalogom do Hrvatske
mreže za društveno poduzetništvo"

Institut za razvoj i međunarodne
odnose – IRMO

Zagreb, 14.listopad 2022.

IRMO

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. DRUŠTVENI UČINAK.....	4
3. ANALIZA DRUŠTVENIH UČINAKA.....	4
3.1. Dionici – zainteresirane skupine	6
3.2. Ključni koraci u provedbi analize društvenih učinaka	6
LITERATURA.....	9

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

1. UVOD

Dokument Metodologija za analizu društvenih učinaka smjernica za razvoj javnih politika vezanih uz društveno poduzetništvo je sastavni dio istraživanja koje se provodi u okviru projekta „Dijalogom do Hrvatske mreže za društveno poduzetništvo“, a kojem je cilj jačati kapacitete organizacija civilnog društva (OCD) uz potporu akademske zajednice, kako bi se uspostavio učinkovit dijalog svih dionika za društveni razvoj Republike Hrvatske (RH). Posebni ciljevi projekta su dvojac:

- a) jačanje partnerstva OCD-ova, društvenih poduzetnika i uključivanje novih članica u Hrvatsku mrežu za društveno poduzetništvo te provedba strukturiranog dijaloga svih dionika i donositelja odluka kako bi došlo do stvaranja poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva (DP);
- b) provedba ispitivanja i znanstvena istraživanja u području DP-a, izrada smjernica za razvoj javnih politika utemeljenih na dokazima, analiza društvenog utjecaja predloženih intervencija kako bi se, na temelju znanosti, ponudila rješenja za razvoj DP-a u demokratskom dijalogu svih dionika.

Projekt se provodi participativno, a namijenjen je sljedećim ciljnim skupinama: organizacijama civilnog društva (50), socijalnim partnerima (30 poduzetnika i 4 sindikata), Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ) (10), Centrima za socijalnu skrb (10), jedinicama lokalne i regionalne (područne) samouprave (JRLS) (20) i znanstvenim organizacijama (5).

Metodologija za analizu društvenih učinaka smjernica za razvoj javnih politika vezanih uz društveno poduzetništvo sadrži tumačenje pojmova i definicija koji se koriste u analizi, popis ključnih načela te popis i opis ključnih koraka po kojima će se provesti analiza za svih o predloženih smjernica koje su predložene kroz slijedećih osam tema:

1. zakonodavni okvir i društveno poduzetništvo,
2. društveno poduzetništvo, ranjive skupine i socijalne usluge,
3. društveno poduzetništvo u poljoprivredi,
4. komunikacijski kanali društvenog poduzetništva i nositelja javnih politika te instituti potpore,
5. društveno poduzetništvo i obrazovni sustav,
6. porezna politika i društveno poduzetništvo,
7. društveno poduzetništvo i mladi,
8. društveno poduzetništvo i državna imovina.

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

Predložena metodologija pruža prilagodljivi konceptualni i praktični okvir koji može zadovoljiti potrebe različitih korisnika. Može koristiti različitim dionicima poput donositelja odluka, društvenih poduzetnika, obrazovnih institucija i šire društvene zajednice.

Metodološki okvir za izradu analize društvenih učinaka smjernica za javne politike vezanih uz društveno poduzetništvo za potrebe ovog projekta pripremljen je prema dokumentu Vodič za analizu socijalnih utjecaja (autor: Predrag Bejaković, Institut za javne financije, Zagreb) dostupan na <http://www.ijf.hr/radionice/PSU/Vodic.pdf>

2. DRUŠTVENI UČINAK

Teorija promjene (Rogers, 2014.) definira učinak kao one društvene promjene koje se postižu i održavaju dugoročno kroz interakciju određenog predloženog programa ili smjernice. U tom kontekstu učinak se može mjeriti vrednovanjem ishoda određenih smjernica, bilo da se radi o jednoj inicijativi, skupu inicijativa koje tvore javnu politiku ili skupu politika koje tvore strategiju (Landry i sur., 1993.).

Društveni učinak predstavlja djelovanje javnih ili privatnih aktivnosti na ljude i uvjetuje promjenu njihova načina života. Promijene mogu biti na različitim područjima poput, kulture, političkih sustava, uvjeta za rad, zdravlja, okoliša i sl. Uobičajeno, identificiraju se, mjere, analiziraju i procjenjuju smjerovi i jačina učinaka koji mijenjaju načine na koje ljudi žive, rade, zabavljaju se i povezuju.

3. ANALIZA DRUŠTVENIH UČINAKA

Analize društvenog učinka uglavnom se vežu uz društvenu odgovornost i dobro upravljanje, društveno odgovorno poslovanje i društveno blagostanje. Za tu svrhu koriste se različite analitičke metode poput analize troškova i koristi, input-output metode, analize višestrukih kriterija ili neke od kvalitativnih i kvantitativnih metoda društvenog predviđanja. Analiziraju se utjecaji s aspekata različitih dionika i u različitim vremenskim okvirima. Nastoje se procijeniti da li su društvene koristi značajnije od izravnih ili neizravnih šteta za društvo u cjelini. Promatraju se različite društvene skupine, institucije, poduzetnici i sl. te se ocjenjuju pozitivne

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

ili negativne implikacije koje pojedina smjernica može imati na njih. Značajan dio analize društvenih utjecaja je identificiranje rizika – njihove vjerojatnosti i jačine obuhvata.

Analiza društvenog učinka predstavlja istraživanje utjecaja smjernica javnih politika na položaj ili blagostanje različitih društvenih skupina. Cilj analize je prikupiti relevantne informacije koje omogućuju uvid u izravne i neizravne posljedice pojedine predložene smjernice kroz obrađene kvantitativne i kvalitativne pokazatelje koji u konačnici utječu na povećanje blagostanja zajednice u cjelini te na smanjenje siromaštva u društvu.

Analiza društvenog učinka predstavlja alat za razumijevanje načina na koji razvojne strateške odluke mogu dovesti do promjena koje utječu na ljude i njihovu okolinu. To je proces identifikacije mjerljivog ishoda i razmjera u kojemu neka smjernica utječe na određene promjene u životu zajednice. Učinak tako predstavlja razliku između onoga što bi se ionako dogodilo i onoga što se dogodilo zbog provedbe određene smjernice. Sama analiza predstavlja napor da se unaprijed vrednuju i procjene društvene posljedice (pozitivne i negativne) koje će vjerojatno slijediti iz implementacije pojedinih javnih politika, programa, mjera i aktivnosti. To je analiza posljedica (pozitivnih i negativnih) na ljude koji mijenjaju načine i obrasce života ljudi (rad, dokolica, organizacija, međusobni odnosi, itd.).

Suvremeni globalni izazovi uvjetuju porast potrebe za analizom društvenih učinaka koja dodatno raste s kompleksnošću modernog društva.

Cilj analize društvenih učinaka je prikupiti relevantne informacije koje omogućuju uvid u izravne i neizravne posljedice pojedine predložene smjernice kroz obrađene kvantitativne i kvalitativne pokazatelje koji u konačnici utječu na povećanje blagostanja zajednice u cjelini i njenog općeg prosperiteta.

Ključna načela analize društvenih učinaka su transparentnost, jasna metodologija, planiranje procesa procjene, nepristranost i neovisnost te vidljivost nalaza analize.

- Transparentnost - sve informacije i preporuke dobivene postupkom vrednovanja dijele sa svim zainteresiranim dionicima.
- Jasna metodologija - slijediti jasnu metodologiju, uobičajeno se koristi kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih analitičkih metoda.
- Planiranje procjene - definiranja svrhe i opsega procjene, opisivanja metoda koje će se koristiti, prikaza potrebnih resursa, vremena potrebnog za procjenu i sl.

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

- Nepristranost i neovisnost - nepristranost pridonosi vjerodostojnosti procesa procjene učinaka. Neovisnost pruža legitimitet donositeljima odluka i ograničava mogući sukob interesa različitih dionika u procesu.
- Vidljivost i širenje rezultata - uključi aktivnosti informiranja i sustavno širenje informacija o očekivanjima i konačnim rezultatima.

Suvremene promjene u društvu iziskuju i uvažavanje **načela održivosti i otpornosti**. Koncept održivosti važan je jer u analizu društvenog učinka smjernica za razvoj javnih politika uključuje vremensku dimenziju. Koncept otpornosti ukazuje na promjene budućih uvjeta prema ekstremima te suvremene ubrzane promjene u društvu koje zahtijevaju i ubrzane prilagodbe na nove uvjete u okruženju.

3.1. Dionici – zainteresirane skupine

Pojam dionik odnosi se na pojedinca, skupinu ili organizaciju koja ima izravan ili neizravan interes, utjecaj ili udio u određenoj inicijativi ili organizaciji. Postizanje održivosti i otpornosti oslanja se na sudjelovanje niza dionika u procesima dijaloga i donošenja odluka te u provedbi rješenja za zajedničke probleme ili ciljeve.

Načelo koje stoji iza višedioničke perspektive u analizi procjene učinka smjernica za razvoj javnih politika jest da široke rasprave i uključenost dionika nude veću legitimnost i odražavaju skup interesa za donošenje odluka. Relevantni dionici u području društvenog poduzetništva su kreatori politika na različitim razinama (regionalnoj, nacionalnoj, EU-a), državna i javna uprava, regionalna i lokalna samouprava - donositelji odluka, poduzetnici, nevladine organizacije, obrazovne institucije, sami društveni poduzetnici, različite interesne zajednice, stručnjaci ili općenito građani i sl.

3.2. Ključni koraci u provedbi analize društvenih učinaka

Ključni koraci za provedbu analize društvenih učinaka pripremljeni su prema Vodiču za analizu socijalnih utjecaja (Bejaković, P., Institut za javne financije, Zagreb). Ključni koraci su:

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

- **Definiranje područja analize i obrazloženje smjernice**

U ovoj fazi koriste se nalazi znanstvenih istraživanja, providnih anketa i rezultati fokus grupa. Također, koriste se dokumenti pripremljeni podloga za razvoj smjernica. Značajno je i jasno navesti izvore podataka koji se koriste u analizi (primjerice, baze resornih ministarstava, FINA, proračuni i sl.) .

- **Definiranje ključnih dionika i smjer / snaga djelovanja intervencije**

Analizira se tko su sve zainteresirane strane i da li osjećaju pozitivan ili negativan impuls (posljedice) provedbe predložene smjernice. Tu su posebno značajne institucije koje su odgovorne za pripremu ili provedbu pojedinih javnih politika te glavni nositelj predložene smjernice.

- **Definiranje kanala kroz koje će dionici osjetiti promjenu**

Kanali distribucije putem kojih se očekuje da će smjernice utjecati na različite dionike mogu biti izravni i neizravni. Pet je ključnih kanala: zapošljavanje (tržište rada), cijene (proizvodnja, potrošnja i plaće), imovina, dostupnost dobara ili usluga te transferi (subvencije ili porezi). Izravni kanali podrazumijevaju izravnu provedbu smjernica, a neizravni podrazumijevaju utjecaj smjernice koja se vrednuje na neke druge javne politike.

- **Definiranje vremenskog roka za provedbu smjernice**

Obzirom na definirani vremenski rok kada se pojedini utjecaj ostvaruje (na dugi, srednji ili kratki rok ili kontinuirano) moguće je predvidjeti eventualne promjene u smjeru djelovanja predloženih smjernica u različitim vremenskim periodima.

- **Identifikacija i vrednovanje rizika za provedbu predložene smjernice**

Rizik je mogućnost dešavanja nepredviđenog događaja koji može pozitivni ili negativno utjecati na provedbu smjernice. Obično, rizici se identificiraju u nekom od slijedećih područja – politički rizici, ekonomski rizici, okolišni rizici. Uz smjer djelovanja, određuje se i jačina utjecaja na provedbu predložene smjernice.

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

Tablica 1: Obrazac za procjenu učinaka pojedine smjernice

Smjernica:		
1. Obrazloženje		
2. Nositelj aktivnosti:		
3. Koji dionici će osjetiti posljedice promjena ?	4. Kroz koje kanale će dionici osjetiti promjene?	5. Koji je očekivani smjer i snaga utjecaja?
	Izravno	Neizravno
Dionici - pozitivan utjecaj ili protivljenje smjernici		
6. Koji je izvor informacija za analizu društvenih utjecaja ove smjernice?		
7. Vremenski rok za provedbu smjernice:		
8. Koji se najznačajniji rizici mogu očekivati vezano uz predloženu smjernicu? Koja je njihova vjerojatnost i očekivani opseg ?		
Vrsta/priroda rizika	Vjerojatnost	Jačina utjecaja
Politički rizici :		
Ekonomski rizici:		
Institucionalni rizici:		
Ostali rizici:		

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
 MREŽE ZA DRUŠTVENO
 PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

LITERATURA

Landry C., Bianchini F., Maguire M. i Warpole K. (1993.). *The Social Impact of the Arts. A Discussion Document*. Stroud: Comedia.

Bejaković, P., Vodič za analizu socijalnih utjecaja, Institut za javne financije, Zagreb, dostupan na <http://www.ijf.hr/radionice/PSU/Vodic.pdf>

Rogers, P. (2014.). *Theory of Change: Methodological Briefs-Impact Evaluation No. 2.*

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054

KONTAKTI:

Ured: Brnaze 410, 21230 Sinj

Tel: +385 95 5765960

e-pošta: socialbiz@cerura.hr; d.ruralis@gmail.com

Internet stranica: www.socialbiz.cerura.hr

Više informacija o EU fondovima na: www.strukturnifondovi.hr i www.esf.hr

Sadržaj teksta isključiva je odgovornost Centra za ruralni razvoj CERURA HR



www.esf.hr



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

**DIJALOGOM DO HRVATSKE
MREŽE ZA DRUŠTVENO
PODUZETNIŠTVO**

Kodni broj: UP.04.2.1.06.0054